

KHAI THÁC TIỀM NĂNG ĐỂ PHÁT TRIỂN DU LỊCH TREKKING TẠI HUYỆN BÁT XÁT, TỈNH LÀO CAI

Đồng Thị Thu Huyền, Nguyễn Thị Bích Liên
Khoa Du Lịch, Trường Cao đẳng Lào Cai

Tóm tắt: Loại hình du lịch trekking xuất hiện ở Việt Nam khoảng 20 năm trở lại đây. Ở Lào Cai, sau Sa Pa, du lịch trekking tại Bát Xát được bắt đầu được du khách biết đến từ năm 2012, sau đó vào năm 2015 khi tổ chức thành công giải leo núi “chinh phục đỉnh Lão Thần”, đây chính là tiền đề phát triển cho loại hình du lịch trekking mà Bát Xát được ví như là thiên đường của loại hình du lịch này. Với cảnh quan thiên nhiên độc đáo, có nhiều đỉnh núi cao nằm trong top 10, top 20 của Việt Nam, cùng với bản sắc văn hóa phong phú và các chính sách phát triển du lịch hợp lý, huyện Bát Xát có tiềm năng lớn để trở thành điểm đến trekking hàng đầu Việt Nam. Việc khai thác và phát triển loại hình du lịch này không chỉ mang lại lợi ích kinh tế mà còn góp phần bảo vệ môi trường và giữ gìn văn hóa địa phương, tạo nên giá trị bền vững cho cộng đồng và ngành du lịch tỉnh Lào Cai.

Từ khóa: Tiềm năng du lịch, trekking, bảo tồn, khai thác tiềm năng du lịch, du lịch trekking ở Bát Xát.

Nhận bài ngày 25.01.2025; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 20.02.2025
Liên hệ tác giả: Đồng Thị Thu Huyền; email: thuhuyendllc@gmail.com

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Du lịch là ngành kinh tế cộng sinh, được xem là ngành mang lại nhiều cơ hội việc làm cho người dân tộc tại các xã thuộc huyện Bát Xát, góp phần cải thiện đời sống, nâng cao dân trí và đóng góp cho việc an sinh xã hội. Do đó, việc nghiên cứu các điều kiện để phát triển loại hình du lịch phù hợp, từ đó đưa ra những giải pháp gắn du lịch với định hướng bảo tồn và cũng như phát huy được giá trị văn hóa đặc sắc của người dân bản địa trong giai đoạn hiện nay là rất cần thiết. Đối với mỗi điểm đến du lịch, sản phẩm càng đa dạng, càng mới mẻ sẽ là điểm nhấn thúc đẩy sự khám phá của du khách. Việc tận dụng tài nguyên du lịch kết hợp bảo tồn giá trị văn hóa cũng là tiền đề để tạo ra nhiều sản phẩm du lịch bền vững, đáp ứng sự phát triển du lịch trong giai đoạn hiện nay.

Đối với huyện Bát Xát, phát triển loại hình du lịch trekking tuy muộn hơn Sa Pa nhưng nơi đây lại có nhiều tiềm năng với các đỉnh núi cao và dễ khai thác để đưa vào các tuyến đường trekking được nhiều du khách yêu thích và lựa chọn. Đồng thời cũng kết nối được các tuyến đường trekking từ Sa Pa hoặc Lai Châu sang. Để nâng cao chất lượng sản phẩm du lịch, Bát Xát đã triển khai nhiều giải pháp, trong đó tính liên kết sản phẩm du lịch giữa cộng đồng người dân bản địa giữa các bản được chú trọng. Tạo tính liên kết của các sản phẩm du lịch địa phương thu hút du khách, đặc biệt là có sự kết nối giữa các tuyến đường tạo nên nhiều sản phẩm mới. Cho đến nay, trong các nghiên cứu trước đó chưa có tác giả nào nghiên cứu đến vấn đề du lịch trekking ở Bát Xát và việc khai thác tiềm năng du lịch để phát triển loại hình du lịch này.

2. NỘI DUNG

2.1. Các khái niệm cơ bản

Từ *Trek* được xuất phát từ tiếng Nam Phi, là một từ của người Boer (Người Châu Phi gốc Hà Lan) có nghĩa là “một chuyến đi theo xe bò”¹. Sau này khi được sử dụng rộng rãi nó được chuyển sang một nghĩa rộng hơn là một chuyến đi dài và gian khổ. Khái niệm “Trekking”

¹ Trích dẫn từ trang 9, Outside Adventure Travel, David Noland, 2001.

trong thuật ngữ “du lịch Trekking” có sự khác biệt với khái niệm “Hiking” (đi bộ vất vả) ở điểm: “Hiking” chỉ có nghĩa đơn thuần là chỉ cách thức nỗ lực di chuyển, đi bộ với cường độ cao, hay chỉ một môn thể dục thể thao; còn “Trekking” có ý nghĩa là đi bộ khám phá, mạo hiểm.

Theo Rober Strauss (1996): *Những chuyến Trekking có gắng cắt đứt liên hệ của du khách với thế giới văn minh, gia tăng nhu cầu khám phá bản thân, thử thách chịu đựng của bản thân với những hoạt động qua đêm dài ngày ở những vùng sâu, vùng xa và nơi hẻo lánh, hoang dã.* Như vậy, hoạt động Trekking thể hiện thái độ tự chủ (ít phụ thuộc hoặc không phụ thuộc) của con người đã là được thông qua một quãng thời gian dài xa cách với thế giới văn minh.

Theo David Noland (2001): *“Trek” là một chuyến đi bộ đường dài, nhiều ngày từ một điểm A đến một điểm B (hay quay lại A) mà trong suốt chuyến đi đó người đi bộ không phải mang hành lý nặng nề mà cũng không phải chuẩn bị nấu ăn.* Nói chung, mặc dù hoạt động kinh doanh tổ chức Trekking có dịch vụ nhân viên khuân vác hay gia súc chở hành lý và lều trại trọn gói, nhưng định nghĩa này vẫn nói lên việc ăn uống và nghỉ ngơi tại nơi nghỉ hoặc lều trại. Điều này suy ra dù có theo khuynh hướng tự tổ chức, thì các du khách Trekking vẫn cần nhờ đến sự giúp đỡ của cư dân địa phương.

Trong thực tế khi nghiên cứu các hoạt động du lịch, khái niệm du lịch Trekking bao hàm các nội dung sau:

- Thường thực hiện ở những vùng núi có địa hình đồi núi và cao nguyên, những nơi hoang sơ, hẻo lánh.

- Thỏa mãn nhu cầu của khách du lịch được hòa mình vào thiên nhiên và cuộc sống con người ở điểm đến, thử thách, rèn luyện và khả năng thích nghi, chịu đựng của bản thân về tâm – sinh lý.

- Được tiến hành bằng phương thức đi bộ, kéo dài một hay nhiều ngày không đơn thuần là một chuyến dã ngoại ngoài trời, đi bộ trên núi hay một chuyến leo trèo.

Như vậy về mặt thuật ngữ, *du lịch Trekking* được hiểu theo nghĩa là *du lịch đi bộ khám phá, mạo hiểm.*

2.2. Tiềm năng phát triển du lịch trekking tại huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai

2.1.1. Khái quát về huyện Bát Xát

Huyện Bát Xát, cách thành phố Lào Cai 12 km, có tổng diện tích đất tự nhiên là 103.568,02 ha, là địa bàn quan trọng về phát triển kinh tế, xã hội, quốc phòng, an ninh của tỉnh Lào Cai, đây cũng là nơi con sông Hồng chảy vào đất Việt. Tên gọi Bát Xát là tên phiên âm từ tiếng quan hoá, từ “Pá Xa” (tức là bãi cát), gọi chệch thành Bát Xát. Phía Bắc giáp huyện Kim Bình, phía Đông giáp huyện Hà Khẩu, tỉnh Vân Nam, Trung Quốc; phía Nam giáp Thị xã Sa Pa, phía Tây giáp huyện Phong Thổ, tỉnh Lai Châu; có chiều dài đường biên giới với Trung Quốc là 83,894km. Địa hình cơ bản của huyện là đồi núi cao, chia cắt bởi các thung lũng hẹp sâu, khí hậu nhiệt đới, nóng ẩm và mưa nhiều. Do sự cắt xẻ của địa hình tạo nên vùng núi cao ở phía Tây Bắc, đây chính là điều kiện hình thành và phát triển loại hình du lịch trekking ở Bát Xát.

Bát Xát được biết đến như là điểm khởi đầu dãy núi Hoàng Liên Sơn về hướng Tây Bắc, dãy núi này lớn nhất Việt Nam với đỉnh Fansipan cao 3.143m và được mệnh danh là mái nhà của Đông Dương. Khu vực Bát Xát là một phần trong hệ thống đó, với sự kết hợp tài tình giữa yếu tố địa lý, địa hình, khí hậu, thủy văn và con người đã tạo ra nhiều cảnh quan thiên nhiên hùng vĩ hấp dẫn du khách khi khám phá cảnh quan Bát Xát. Bát Xát có nguồn tài nguyên thiên nhiên phong phú, đa dạng, địa bàn có nhiều đỉnh núi cao và hệ thống các thác nước đẹp, hùng vĩ. Ngoài ra, khu vực Bát Xát còn là sự kết hợp giữa hệ sinh thái tự nhiên đa dạng với những loài hoa đặc trưng, sự đa dạng hệ động, thực vật, sinh thái, cùng với cảnh quan ruộng bậc thang và cảnh quan làng bản đã tạo nên nét đặc trưng riêng của sản phẩm du lịch leo núi đặc trưng kết hợp hoạt động giáo dục môi trường, phù hợp với nhiều lứa tuổi và đối tượng khách du lịch.

2.1.2. Tiềm năng du lịch để phát triển du lịch trekking tại huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai

Huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai được thiên nhiên ưu ái ban tặng cảnh quan hùng vĩ, hoang sơ với những dãy núi trùng điệp, những thung lũng xanh mướt và những bản làng mang đậm bản sắc văn

hóa của đồng bào dân tộc thiểu số. Đây là điều kiện thuận lợi để phát triển loại hình du lịch trekking, thu hút du khách yêu thích khám phá và trải nghiệm.

a) Địa hình

Đối với việc phát triển du lịch trekking, địa hình là yếu tố quan trọng hình thành nên các tuyến đường và là nguồn tài nguyên quyết định đến việc tạo ra sản phẩm du lịch leo núi. Khu vực Bát Xát có địa hình chủ yếu là núi đá vôi cao bị cắt xẻ xen lẫn với các thung lũng hẹp chạy dài theo hướng Tây Bắc – Đông Nam. Khu vực có nhiều đỉnh núi cao đã được đưa vào khai thác phát triển du lịch bao gồm:

- Đỉnh Pu Ta Leng cao 3.049m, nằm trên dãy Hoàng Liên Sơn, là ranh giới tự nhiên giữa xã Trung Lèng Hồ, huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai và xã Hồ Thầu, huyện Tam Đường, tỉnh Lai Châu. Pu Ta Leng không chỉ hấp dẫn bởi là đỉnh giữ vị trí Top 3 đỉnh núi cao nhất Việt Nam, mà thú vị hơn cả là những khám phá, trải nghiệm trên hành trình chinh phục. Sở hữu độ cao 3.049m so với mực nước biển, ngọn núi này được người dân tộc Hmông nơi đây thường gọi với cái tên “Pú Tả Lèng”. Thế nhưng điều mà Pu Ta Leng níu chân bất kỳ ai khi tới đây chính là dòng suối trong xanh, mát lạnh cùng với những con đường khúc khuỷu xuyên qua cánh rừng nguyên sinh hùng vĩ và thảm thực vật vô cùng phong phú.

- Đỉnh Ky Quan San có độ cao 3.046m. Ky Quan San (theo phiên âm của người địa phương là Ky Kouân Chan) là dãy núi thuộc địa giới hành chính thôn Trung Hồ, xã Trung Lèng Hồ, huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai. Đỉnh Ky Quan San, nằm trên ranh giới giữa huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai và huyện Phong Thổ, tỉnh Lai Châu là một trong những điểm tham quan hấp dẫn của khách du lịch khi đến Bát Xát. Trong những năm qua đỉnh núi này hấp dẫn khách du lịch không chỉ bởi đây là đỉnh núi cao thứ 4 Việt Nam mà còn là những kỳ quan thiên nhiên trong suốt hành trình chinh phục. Nơi đây được thừa hưởng những vẻ đẹp hoang sơ hấp dẫn của núi rừng Tây Bắc.

- Đỉnh Nhùi Cồ San nằm ở hướng Tây Bắc của thôn Nhùi Cù San thuộc địa phận xã Sàng Ma Sáo, huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai, nằm cách trung tâm huyện Bát Xát hơn 50km về phía Tây Tây Bắc, cách Thị xã Sa Pa khoảng 60 km nếu du khách di chuyển theo tuyến tỉnh lộ 155 rồi ngược từ Bản Xèo lên Mường Hum – Dền Sáng. Đây là một phần dãy núi thuộc hệ thống Hoàng Liên Sơn kéo dài từ Lai Châu sang Bát Xát – Lào Cai, là đỉnh núi cao thứ 9 trong top những đỉnh núi cao nhất Việt Nam với độ cao 2.965m so với mực nước biển. Nhùi Cồ San theo tiếng quan hóa của người Hmông xưa hay dùng có nghĩa là “Núi Sừng Trâu”. Sở dĩ có tên gọi như vậy là do ngọn núi có hình dáng đặc biệt của dãy núi cong vút lên cao, ngọn núi này cao ở hai bên, lõm xuống theo đường cong ở giữa giống một cặp sừng trâu, nhìn từ xa núi Nhùi Cồ San có hai đỉnh chĩa ra hai phía được uốn cong nhìn tựa như chiếc sừng trâu khổng lồ, nên người dân địa phương nơi đây đã lấy cái tên “Nhùi Cồ San - Núi Sừng Trâu” để đặt cho núi.

- Đỉnh Lão Thần 2.860m vươn mình sừng sững giữa mây trời thuộc địa giới hành chính các xã: Dền Sáng, Dền Thàng, Trịnh Tường của huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai. Nằm trên độ cao 2.860m so với mực nước biển, đỉnh Lão Thần nằm trong top 20 đỉnh núi cao nhất Việt Nam. Đỉnh Lão Thần với thể núi khoẻ khoắn, hình dáng như kim tự tháp vươn mình lên trên các tầng mây. Lão Thần là cái tên phổ biến nhất mà dân địa phương ở đây thường gọi khi nhắc tới đỉnh núi này. Theo tiếng địa phương “Lão” là 2, “Thần” là núi, có nghĩa là hai tầng núi. Với khung cảnh thần tiên khi mây trời và nắng gió cùng hòa quyện; nơi đây quanh năm mây mù bao phủ, ít có ánh sáng mặt trời, nhất là vào mùa đông. Đường lên chinh phục đỉnh Lão Thần là những con đường mòn ngoằn ngoèo men theo những sườn đồi xuất phát từ thôn Phìn Hồ, xã Y Tý xuyên qua rừng trúc, rồi rừng già với những cây cổ thụ hàng trăm năm tuổi. Trong khu rừng, khi là trời nắng lúc thì ngập trong màn sương mờ đặc. Nhưng dù trong điều kiện nào thì khu rừng vẫn tuyệt đẹp, nên thơ trong tiếng của các loài chim véo von.

- Di tích danh lam thắng cảnh cấp tỉnh “Đường đá cổ Pavie” với chiều dài gần 20km, đường đá cổ Pavie được xây dựng từ thời Pháp thuộc (1927). Con đường cổ lát đá phủ đầy rêu xanh ẩn mình dưới tán rừng già Hoàng Liên Sơn hùng vĩ, hiện nay cơ bản vẫn giữ được vẻ đẹp hoang sơ cũng như các giá trị văn hóa, lịch sử đang chờ đón du khách đến trải nghiệm, khám phá. Du khách sẽ bắt gặp là những thửa ruộng bậc thang vàng óng trong mùa lúa chín, hay như những dải lụa lấp lánh mùa

nước đổ; uốn lượn, trải dài từ những sườn đồi xuống đến tận thung lũng sâu thẳm. Bốn phía là những dãy núi sừng sững, nguy nga ẩn hiện trong làn sương mờ ảo. Chỉ khi nắng lên, sương mù tan đi, cảnh núi non trùng điệp mới hiện ra giữa đất trời hùng vĩ. Vài năm trở lại đây khi con đường được đá cở Pavie được “đánh thức”, đã có không ít lượt khách du lịch trong và ngoài nước đến khám phá, trải nghiệm.

Ngoài ra, khu vực Bát Xát còn có những cung đường trekking băng qua những cánh rừng nguyên sinh, ruộng bậc thang kỳ vĩ và các bản làng như Mường Hum, Dền Sáng, Sàng Ma Sáo, nơi lưu giữ nét văn hóa đặc trưng của người Hà Nhì, Dao Đỏ, H'Mông.

b) Khí hậu

Khí hậu là một trong những yếu tố quan trọng tạo ra môi trường du lịch. Với loại hình du lịch trekking yếu tố này đặc biệt cần lưu ý vì có ảnh hưởng trực tiếp đến những trekkers. Nhiệt độ, độ ẩm sẽ tác động đến quá trình đi bộ dài hay ngắn, có thuận lợi hay khó khăn trong việc bộ hành hay việc tìm hiểu và khám phá tài nguyên. Bát Xát có nhiều lợi thế về khí hậu, cũng như các điểm tham quan và leo núi bị chi phối sâu sắc của độ cao. Do đó, thời tiết rất lý tưởng cho du khách bộ hành chinh phục các đỉnh núi.

Bảng 1. Đặc trưng khí hậu tại Bát Xát

Nhiệt độ	Nhiệt độ trung bình hàng năm là 16,4 ⁰ C, nhiệt độ trung bình từ 18 – 22 ⁰ C vào tháng mùa hè, vào các tháng mùa đông 10 – 12 ⁰ C. Nhiệt độ tối cao tuyệt đối 33 ⁰ C vào tháng 4, ở các vùng thấp. Nhiệt độ xuống thấp nhất từ tháng 2 năm sau, thấp nhất vào tháng 1 là 0 ⁰ C (cá biệt có những năm xuống tới -1,20 C). Tổng tích ôn trong năm từ 7.500 - 7.8000 C. Tuy nhiên do đặc điểm địa hình của các khu vực khác nhau nên tạo ra các vùng sinh thái khác nhau và có nhiệt độ khác nhau trong cùng một thời điểm.
Nắng	Tổng số giờ nắng trung bình hàng năm của Bát Xát biến động trong khoảng 1.500 - 1.660 giờ. Số ngày nắng không đều giữa các tháng, mùa hè số giờ nắng nhiều, tháng 4 hàng năm từ 180 - 200 giờ, tháng 10 số giờ nắng ít nhất, khoảng 30 - 40 giờ.
Độ ẩm	Độ ẩm không khí tương đối bình quân hàng năm từ 85 - 90 %, độ ẩm thấp nhất vào tháng 4 khoảng 65 % - 70 %. Do sương mù nhiều, càng lên cao càng dày đặc, đặc biệt trong những thung lũng kín và khuất gió khí hậu ẩm ướt hơn các khu vực khác.
Lượng mưa	Tổng lượng mưa bình quân hàng năm khoảng 2.762 mm, cao nhất 3.484 mm và phân bố không đều qua các tháng; mưa cũng phụ thuộc vào địa hình từng khu vực, càng lên cao mưa càng lớn. Mùa mưa bắt đầu từ tháng 5 đến tháng 10, chiếm khoảng 80 % lượng mưa cả năm. Các tháng ít mưa có lượng mưa trung bình từ 50 - 100 mm/tháng. Mưa đá hay xảy ra vào các tháng 2, 3,4 và không thường xuyên trong các năm.
Gió	Bát Xát có hai hướng gió chính và được phân bố theo hai mùa, mùa hè có gió Tây và Tây Bắc, mùa đông có gió Bắc và Đông Bắc. Với địa hình đồi núi phức tạp và nằm sâu trong lục địa, Bát Xát ít chịu ảnh hưởng của chế độ gió mùa mà chủ yếu là gió địa hình diễn ra cục bộ theo từng khu vực, tốc độ gió trung bình đạt 2,2 m/s, mạnh nhất có thể lên tới 19,7 m/s.
Giông	Hay gặp vào mùa hè, sau mỗi cơn giông thường có mưa to kéo theo lũ nguồn, lũ quét ở những khu vực có địa hình cao, dốc.
Sương	Sương mù thường xuất hiện phổ biến trong năm, đặc biệt vào mùa đông một số nơi có mức độ rất dày. Trong các đợt rét đậm, ở những vùng núi cao và thung lũng kín gió còn có cả sương muối, băng giá, tuyết. mỗi đợt kéo dài 2 - 3 ngày, gây ảnh hưởng xấu tới sản xuất nông, lâm nghiệp.

(Nguồn: Công thông tin điện tử tỉnh Lào Cai, huyện Bát Xát)

Đối với du lịch trekking, thời gian thuận lợi nhất cho các hoạt động là các tháng 1,2,3,5,6 và các tháng 11, 12. Thực tế so với Sapa hay các điểm phát triển du lịch trekking ở Tây Nguyên thì khí hậu của Bát Xát khá thuận lợi cho hoạt động leo núi dài ngày. Năm bắt được quy luật về khí hậu sẽ giúp cho các trekkers có sự lựa chọn thời điểm phù hợp cho hành trình đi bộ đường dài hay chuẩn bị đồ dùng cần thiết khắc phục yếu tố thời tiết trong chuyến đi. Các công ty du lịch hoặc các nhà điều hành quản lý sẽ tổ chức được các tour trekking phù hợp, đảm bảo an toàn cho du khách.

c) Sinh vật

Tài nguyên động, thực vật góp phần làm sinh động thêm cho điểm du lịch và cũng là nét độc đáo riêng biệt của mỗi địa phương, là tài sản quý giá của mỗi điểm du lịch. Bát Xát có hệ sinh thái tự nhiên đa dạng với những loài hoa đặc trưng như: hoa Đào rừng (xã Y Tý, xã Sàng Ma Sáo); nhiều loài hoa Đỗ Quyên quý trong rừng tự nhiên (xã Trung Lèng Hồ, Sàng Ma Sáo, Dền Sáng, Y Tý); vùng trồng hoa Lê (xã Y Tý, xã Nậm Pung); vùng chè cổ thụ (các xã A Mú Sung, Y Tý, Sàng Ma Sáo, Dền Thàng, Dền Sáng), hoa Sơn Tra (tại Y Tý, A Lù). Khu bảo tồn thiên nhiên Bát Xát (tổng diện tích 18.637 ha) với đa dạng hệ động, thực vật, sinh thái, khu vực này còn chứa đựng giá trị văn hóa đặc sắc, chứa đựng những tri thức dân gian lâu đời của cộng đồng các dân tộc thiểu số đang sinh sống.

Đối với hệ thống động vật, theo các khoa học của khu bảo tồn thiên nhiên Bát Xát, hiện nay khu vực này đã ghi nhận được 173 loài động vật có xương sống ở cạn thuộc 83 họ, 25 bộ của 4 lớp, trong lớp thú - Mammalia phát hiện được 42 loài, lớp chim - Aves 73 loài, bò sát - Reptilia 20 loài và ếch nhái - Amphibia 38 loài. Trong số các loài kể trên thì khu hệ động vật Bát Xát thống kê được 83 loài nguy cấp, quý, hiếm thuộc danh lục sách đỏ Việt Nam – 2007 phần động vật, IUCN-2021 và Nghị định 06/2019. Đáng chú ý trong số 38 loài lưỡng cư xuất hiện nơi đây có đến 06 loài mới cho khoa học ghi nhận tại dãy núi Hoàng Liên Sơn và một trong số 6 loài kể trên mới ghi nhận được tại đỉnh núi Ky Quan San, công bố năm 2021.

Với nguồn tài nguyên sinh vật phong phú và độc đáo, đây chính là tiềm năng lớn thu hút khách du lịch trekking. Khi tham gia các tour leo núi, khách bộ hành sẽ được tận hưởng nhiều điều thú vị khi đi xuyên qua các hệ sinh thái rừng, được chiêm ngưỡng những loài sinh vật mà các vùng núi khác không có. Sự kì thú của cảnh quan tạo nên cảm giác hứng khởi muốn tìm hiểu, muốn khám phá, thực sự hòa mình vào thiên nhiên để tăng sự hiểu biết về tình yêu với thiên nhiên của địa phương.

d) Thủy văn

Bát Xát là nơi có địa hình cao và bị chia cắt mạnh nên nơi đây hình thành nhiều thác nước, suối lớn có cảnh quan thiên nhiên hùng vĩ, rất hấp dẫn du khách bộ hành. Một số những thác nước nằm trong cung đường trekking của du khách bao gồm: thác Rồng, thác Ong Chúa, thác Long Thần Điều, thác Tiên, thác Đỏ, thác Xanh, thác Thiên Sinh, thác Hồng Ngài. Các suối chính trong khu vực như: Lũng Pô, Sim San bắt nguồn từ phía Nam dãy núi Nhiều Cò San; suối Sín Chải bắt nguồn từ dãy núi Phan Cán Sứ, Mò Phú Chải. Suối Lũng Pặc là nhánh nhỏ của suối Lũng Pô bắt nguồn từ dãy núi Ma Cheo Va. Suối Tùng Sáng chảy trong địa phận xã khoảng 6,5 km theo hướng Đông Bắc. Suối Dền Sáng bắt nguồn từ dãy núi giáp ranh giữa xã Dền Sáng và Y Tý chảy theo hướng Tây Bắc – Đông Nam. Suối Nhiều Cò San bắt nguồn từ địa phận xã Sàng Ma Sáo chảy qua xã Dền Sáng có chiều dài 1,5 km và đổ ra suối Dền Sáng. Suối Nậm Giàng là nhánh của suối Dền Sáng bắt nguồn từ dãy núi Lũ Thần.

Nguồn tài nguyên nước không chỉ phục vụ cho hoạt động sinh hoạt, sản xuất mà còn phục vụ cho hoạt động du lịch. Dòng nước mát lành tạo ra cảm giác thoải mái, dễ chịu xoa đi sự mệt mỏi của du khách sau khi thực hiện quãng đường đi dài trong các tour leo núi.

e) Cư dân địa phương

Hiện nay, Bát Xát có tổng số hộ dân trên địa bàn huyện là 17.648 hộ, tổng số nhân khẩu thực tế thường trú 82.940 người; có 175 thôn, tổ dân phố, trong đó có 29 thôn, tổ dân phố biên giới. Bát Xát có 23 nhóm ngành dân tộc, trong đó: Hmông chiếm 33,79%, Dao chiếm 27,7%, Kinh chiếm 16,3%, Giáy chiếm 15,16%, Hà Nhì chiếm 5,36%, các dân tộc còn lại chiếm 1,69%. Cộng đồng dân cư sinh sống có đời sống văn hoá của mình, đã xây dựng nên bề dày truyền thống văn hóa bản địa,

đa sắc màu của văn hoá dân tộc Hmông, Dao, Giáy, Hà Nhì,... Mỗi dân tộc đều có những nét đặc thù riêng và thể hiện rõ nét qua đời sống vật chất, tinh thần, kiến trúc, trang phục, ngôn ngữ, dân ca dân nhạc và lễ hội truyền thống.

Bát Xát là nơi tập trung nhiều lễ hội truyền thống đặc sắc như: Lễ hội Khô Già Già (Cầu mùa), Lễ Gạ Ma Do (Cúng rừng) của người Hà Nhì đen; Lễ hội Pút Tông (Tết nhảy), Lễ Khoi Kim (Cúng rừng), Lễ thắp đèn của người Dao; Lễ hội Róong Pọc (Xuống đồng) của người Giáy, Ngày hội văn hóa thể thao dân tộc Hmông. Kiến trúc nhà Trình Tường rất độc đáo của người Hà Nhì; Tri thức dân gian bản địa như tẩm thuốc dân tộc Dao; nghề đan lát của người Hà Nhì hay nghề chạm khắc bạc của người Dao; nghề thêu may trang phục của người Hmông, Dao, Giáy, Hà Nhì.

f) Chính sách phát triển du lịch của địa phương

Phát triển du lịch cũng là một trong những chính sách được Chính phủ tập trung ưu tiên phát triển tại Lào Cai. Đối với huyện Bát Xát, chủ trương phát triển kinh tế du lịch với mục tiêu đưa du lịch trở thành lĩnh vực đột phá; xây dựng Y Tý thành trung tâm du lịch mới của tỉnh Lào Cai; tập trung phát triển du lịch gắn với bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống và tài nguyên cảnh quan thiên nhiên, di tích danh thắng, góp phần phát triển kinh tế - xã hội nhanh, bền vững².

Xuất phát từ lợi thế riêng có về tài nguyên văn hóa và tài nguyên tự nhiên, hình thành nên tiềm năng du lịch đa dạng, trong Nghị quyết đại hội Đảng bộ huyện lần thứ XXIII đưa ra mục tiêu phấn đấu năm 2025 của huyện Bát Xát³ như sau:

- Đón 1,2 triệu lượt khách trong năm 2025, doanh thu là 350 tỷ đồng.
- Quyết định số 316/QĐ-TTg ngày 29/3/2023 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Quy hoạch tỉnh Lào Cai thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050, trong phần định hướng lĩnh vực du lịch xác định mục tiêu đến năm 2030 xây dựng Y Tý trở thành khu du lịch đặc sắc hướng tới trở thành khu du lịch quốc gia;
- Tập trung phát triển du lịch leo núi, du lịch sinh thái gắn với bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa truyền thống của các dân tộc thiểu số trên địa bàn huyện.
- Sửa và xây dựng tuyến đường từ thành phố Lào Cai đến Ý Tý thông qua 2 cửa ngõ chính là Mường Hum và A Mú Sung.
- Nghị quyết số 36-NQ/TU ngày 27/01/2023 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy Lào Cai về định hướng không gian phát triển lĩnh vực kinh tế trọng tâm của huyện Bát Xát đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050 nêu quan điểm định hướng huyện Bát Xát tập trung “phát triển du lịch là đột phá”; trong đó “hành lang phía Tây tập trung đầu tư phát triển du lịch nghỉ dưỡng chất lượng cao gắn với du lịch leo núi, sinh thái, nông nghiệp, bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống, tài nguyên thiên nhiên”.

2.2. Khai thác tiềm năng du lịch để phát triển du lịch trekking tại huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai

2.2.1. Thực trạng phát triển du lịch trekking tại huyện Bát Xát, tỉnh Lào cai

Loại hình du lịch trekking hiện nay chủ yếu được thực hiện từ các điểm đến thuộc sự quản lý của phòng Văn hóa, Thông tin và Du lịch Bát Xát. Khách du lịch quốc tế đến Bát Xát ngày càng tăng qua các năm. Họ đến Bát Xát chủ yếu vào các ngày cuối tuần. Tháng thuận lợi cho việc leo núi thì lượng khách sẽ tăng đột biến. Đặc biệt là vào thời điểm trước Tết âm lịch, các cung đường trekking luôn có sự xuất hiện của du khách ở khắp năm châu. Một số khách quốc tế chuyên Trekking, có khả năng chi trả cao, họ muốn được mua tour của một đơn vị kinh doanh chuyên nghiệp, đảm bảo tối đa điều kiện và sự an toàn cho chuyến đi theo tiêu chuẩn quốc tế.

Bảng 2. Lượng khách và doanh thu tại Bát Xát giai đoạn 2021 – 2024

Năm	Lượng khách (lượt)	Doanh thu (tỷ đồng)
2021	28.000	36
2022	85.000	121

² UBND huyện Bát Xát (2024), Báo cáo tổng kết hoạt động du lịch năm 2024.

³ UBND huyện Bát Xát (2024), Quy hoạch phát triển du lịch Bát Xát giai đoạn 2025-2030.

2023	180.000	266
2024	220.000	326

(Nguồn: Phòng Văn hóa, Thông tin và Du lịch huyện Bát Xát)

Năm 2021, do ảnh hưởng của dịch Covid nên lượng khách đến với Bát Xát chủ yếu là khách nội địa, lượng khách cũng không nhiều tập trung từ những khách bộ hành yêu thích bộ môn leo núi. Sau khi dịch Covid kết thúc, lượng khách năm 2022 đã tăng mạnh đạt 85.000 lượt khách đạt doanh thu 121 tỷ đồng. Số lượng khách qua các năm tăng nhanh. Đến năm 2024, lượng khách đạt 220.000 lượt doanh thu đạt 326 tỷ đồng, tăng 78.5% so với năm 2021.

2.2.2. Nhà quản lý và cộng đồng địa phương

Với những chuyến đi du lịch Trekking đầu tiên thì du khách nên lựa chọn đi theo các tour của công ty lữ hành tổ chức. Các doanh nghiệp lữ hành sẽ có đội ngũ hướng dẫn viên du lịch trekking chuyên nghiệp để đảm bảo an toàn cho du khách. Họ được đào tạo rất bài bản, dày dặn kinh nghiệm. Những hướng dẫn viên cho tour này thường là các huấn luyện viên, họ đã từng tham gia các tour trước đó để trau dồi kinh nghiệm nên họ hiểu rõ về địa hình ở nơi đến và những khó khăn, trở ngại có thể gặp phải Tổng số các doanh nghiệp lữ hành khai thác các tour du lịch trekking tại Bát Xát hiện nay là 17, trong đó có 11 các doanh nghiệp đến từ Hà Nội, còn lại là các doanh nghiệp ở Lào Cai và Sapa.

Sự thành công của các tour du lịch trekking ngoài vai trò của các công ty lữ hành và đội ngũ hướng dẫn viên chuyên nghiệp thì đội ngũ lao động địa phương là rất quan trọng. Tính đến năm 2024, số lượng lao động phục vụ trong ngành du lịch tại Bát Xát là 1500 lao động, trong đó, số lượng porter người địa phương là 896 người. Thông thường mỗi cuộc hành trình, người porter sẽ là người dẫn đường, là kim chỉ nam của mỗi chuyến đi. Đồng thời, họ cũng

2.2.3. Một số tuyến du lịch trekking tại Bát Xát

a) Tuyến Phìn Hồ - Tổng Quá Sủi – Nương Xuyên Khung – Mỏm đá Mặt Ngươi – đỉnh Lão Thần

Đỉnh Lão Thần có độ cao là 2.860m so với mực nước biển, nằm trong top 20 đỉnh núi cao nhất Việt Nam. Chiều dài tuyến đường bộ chinh phục đỉnh Lão Thần là 9km. Tour chinh phục đỉnh Lão Thần được khai thác phát triển lần đầu tiên vào năm 2012, nhưng phải đến năm 2015 khi huyện Bát Xát tổ chức giải leo núi: “Chinh phục đỉnh Lão Thần” thì vẻ đẹp nơi đây mới được nhiều khách bộ hành biết đến. Hiện nay, các công ty lữ hành đang khai thác tuyến hành trình xuất phát từ Hà Nội đi Lão Thần là 2 ngày - 2 đêm, nếu xuất phát từ Sapa là 2 ngày - 1 đêm. Giá tour cho một du khách cũng có nhiều lựa chọn tùy thuộc vào chất lượng dịch vụ giao động từ 2.800.000 đồng đến 3.800.000 đồng⁴. Ngoài lựa chọn mua tour, những du khách đã chinh phục nhiều đỉnh núi khác nhau thường đặt dịch vụ thuê porter dẫn đường để chinh phục đỉnh núi.

Đến với Lão Thần du khách sẽ được thỏa sức hít thở không khí trong lành, ngắm nhìn thiên nhiên hùng vĩ. Khi đến nơi đây không hẳn là để chinh phục đỉnh cao của ngọn núi mà là cảm giác vượt qua chính mình sẽ cho mỗi chúng ta một ý chí vươn lên vượt qua mọi khó khăn trong cuộc sống. Những trải nghiệm trên hành trình, những tuyệt tác của thiên nhiên, sự hùng vĩ của núi rừng du khách sẽ không còn cảm giác đang leo núi mà thay vào đó là cảm giác đang bước đi theo tiếng vẫy gọi của mây rừng, gió núi.

b) Tuyến Nhùi Cù San – Thác Ong chúa – Phiến đá Trái Tim – rừng hoa Đỗ quyên – đỉnh Nhùi Cò San

Đỉnh Nhùi Cò San có độ cao là 2.965m so với mực nước biển, nằm ở hướng Tây Bắc cách trung tâm của huyện Bát Xát 50km. Tuyến hành trình chinh phục đỉnh Nhùi Cò San được khách du lịch đánh giá là một trong những cung đường trekking hàng đầu của du lịch Lào Cai. Chiều dài tuyến đường bộ chinh phục đỉnh Lão Thần là 11km. Nếu như tuyến đường chinh phục đỉnh Lão Thần tương đối dễ đi, thì cung đường núi Nhùi Cò San tương đối hiểm trở và đầy thử thách đối với

⁴ Đồng Thị Thu Huyền, Nguyễn Thị Bích Liên (2024), Bài phỏng vấn chị Nguyễn Bích Ngọc, nhân viên marketing công ty Việt trekking Sapa.

du khách yêu thích trải nghiệm. Hiện nay, tuyến hành trình được khai thác xuất phát từ Hà Nội đi Nhìu Cồ San là 2 ngày - 2 đêm, nếu xuất phát từ Sapa là 2 ngày - 1 đêm. Giá tour cho một du khách cũng có nhiều lựa chọn tùy thuộc vào chất lượng dịch vụ giao động từ 2.900.000 đồng đến 4.200.000 đồng⁵.

Nhìu Cồ San nổi bật thu hút khách tham quan không chỉ vẻ đẹp các hệ sinh thái rừng tự nhiên, nhiều loài thực vật, động vật đặc trưng vùng núi cao Hoàng Liên Sơn phong phú và đa dạng, những con suối và cả những bản làng ven chân núi, cảnh quan, những ngọn thác hùng vĩ thơ mộng. Sự hoang sơ, kỳ vĩ kết hợp với vẻ đẹp của dãy núi trùng điệp, biển mây bồng bềnh như tiên cảnh tất cả tạo nên một bức tranh về đỉnh Nhìu Cồ San vô cùng rực rỡ. Con đường chinh phục đỉnh không hề dễ, đến được đỉnh Nhìu Cồ San du khách phải băng qua quãng đường với nhiều điểm có độ dốc cao, đường mòn nhỏ khó đi.

Với những giá trị độc đáo đó đỉnh Nhìu Cồ San là khu vực thiên nhiên có giá trị khoa học về địa chất, địa mạo, địa lý, đa dạng sinh học, hệ sinh thái đặc thù, tạo nên cảnh đẹp tự nhiên vốn có của đất trời, một vẻ đẹp đặc trưng vốn có của cảnh đẹp vùng Tây Bắc, UBND tỉnh Lào Cai đã quyết định công nhận đỉnh Nhìu Cồ San là di tích danh lam thắng cảnh cấp tỉnh vào tháng 12 năm 2024.

c) Tuyến Nhìu Cồ San – Đèo Gió – Sàng Ma Pho – Pavie

Con đường đá cổ Pavie được xây dựng từ thời Pháp thuộc (1927), có chiều dài gần 20km. Đây là tuyến đường nối từ bản Trà Phà, thôn Nhìu Cồ San, xã Sàng Ma Sáo, huyện Bát Xát đến bản Sàng Ma Pho, xã Sin Suối Hồ, huyện Phong Thổ, tỉnh Lai Châu. Hiện nay, tuyến đường đưa vào khai thác hoạt động du lịch kéo dài 12km. Khác với các cung đường chinh phục đỉnh núi ở Bát Xát, con đường đá cổ Pavie là một thảo nguyên thu nhỏ với con đường là các viên đá cổ tự nhiên cùng với những trầm tích lịch sử. Con đường rộng khoảng 3 km với các viên đá cổ to, nhỏ khác nhau, có đoạn thì phủ đầy rêu phong, có đoạn thì đã được mài nhẵn. Điều đặc biệt, khi chinh phục tuyến hành trình này du khách sẽ xuyên quan cánh rừng nguyên sinh hùng vĩ. Hai bên đường là những nương thảo quả xanh tốt, những tán cây cổ thụ hàng trăm năm tuổi mang trên mình dấu ấn thời gian, mưa rừng, gió núi; những dòng suối mát lạnh chảy róc rách xuyên qua những tầng đá lớn; xa xa mây trắng vờn trên đỉnh núi, ánh nắng chiếu xiên qua kẽ lá mang theo những tia nắng đầy sắc màu.

Tuyến hành trình được khai thác con đường đá cổ Pavie xuất phát từ Hà Nội là 2 ngày - 1 đêm, nếu xuất phát từ Sapa là 2 ngày - 1 đêm. Giá tour cho một du khách cũng có nhiều lựa chọn tùy thuộc vào chất lượng dịch vụ giao động từ 2.500.000 đồng đến 3.800.000 đồng⁶. Có rất nhiều nhà nghiên cứu đã lựa chọn nơi đây là điểm dừng chân để khám phá, trải nghiệm đồng thời nghiên cứu địa chất, địa mạo và tìm ra lời giải đáp cho câu hỏi: tại sao ở khu rừng nguyên sinh lại có con đường đá cổ tuyệt đẹp được xếp xen kẽ kéo dài như vậy?

d) Tuyến Nậm Pén – Đỉnh Muối – rừng hoa Đỗ Quyên – sông lưng Khủng Long – Nán Dê – đỉnh Ky Quan San

Đỉnh Ky Quan San có độ cao 3.046m, là đỉnh núi cao thứ 4 của Việt Nam, nằm trên địa giới hành chính của xã Trung Lèng Hồ, huyện Bát Xát. Cung đường chinh phục đỉnh Ky Quan San có độ dài khoảng 14 km. Điều đặc biệt là tuyến hành trình chinh phục đỉnh núi này được khách du lịch cũng như các phượt thủ đặt cho cái tên là “thiên đường của những tầng mây” bởi nơi đây bao phủ lớp mây dày đặc cũng như khí hậu se lạnh tỏa ra từ những làn sương khói khiến khu vực này trở nên vô cùng độc đáo cho những ai thích hành trình chinh phục đỉnh núi cũng như săn mây. Tuyến hành trình được khai thác xuất phát từ Hà Nội đi Ky Quan San là 3 ngày - 2 đêm, nếu xuất phát từ Sapa là 2 ngày - 2 đêm. Giá tour cho một du khách cũng có nhiều lựa chọn tùy thuộc vào chất lượng dịch vụ giao động từ 3.500.000 đồng đến 4.900.000 đồng⁷.

⁵ Đồng Thị Thu Huyền, Nguyễn Thị Bích Liên (2024), *Bài phỏng vấn chị Nguyễn Bích Ngọc, nhân viên marketing công ty Việt trekking Sapa.*

⁶ Đồng Thị Thu Huyền, Nguyễn Thị Bích Liên (2024), *Bài phỏng vấn chị Nguyễn Bích Ngọc, nhân viên marketing công ty Việt trekking Sapa.*

⁷ Đồng Thị Thu Huyền, Nguyễn Thị Bích Liên (2024), *Bài phỏng vấn chị Nguyễn Bích Ngọc, nhân viên marketing công ty Việt trekking Sapa.*

Do tuyến đỉnh Ky Quan San nằm tiếp giáp với tỉnh Lai Châu nên hiện nay ngoài tuyến hành trình từ Pờ Hồ, xã Sàng Ma Sáo, huyện Bát Xát, nhiều đoàn khách du lịch còn lựa chọn leo núi từ hướng xã Sin Suối Hồ, huyện Phong Thổ, tỉnh Lai Châu. Tuy nhiên, việc khai thác tuyến du lịch leo núi này chưa xứng với tiềm năng, chưa có sự phối hợp, kết nối giữa hai địa phương.

e) Pờ Hồ - rừng Thảo Quả - rừng hoa Đỗ Quyên – thác nước PuTaLeng – đỉnh Pu TaLeng

Đỉnh Pu Ta Leng cao 3.049m, nằm trên dãy Hoàng Liên Sơn, là ranh giới tự nhiên giữa xã Trung Lèng Hồ, huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai và xã Hồ Thầu, huyện Tam Đường, tỉnh Lai Châu. Pu Ta Leng là đỉnh núi thuộc Top 3 đỉnh núi cao nhất Việt Nam, cung đường chinh phục là 14km. Đối với dân phượt thủ thì đây là đỉnh núi khó chinh phục nhất của huyện Bát Xát bởi đường đi khúc khuỷu, ngoằn ngoèo, phải vượt qua nhiều cánh rừng nguyên sinh rập rập. Nhưng nơi đây lại là cung đường có rừng hoa Đỗ Quyên đẹp nhất của núi rừng Tây Bắc. Du khách chinh phục đỉnh Pu Ta Leng sẽ được trải nghiệm cánh rừng hoa Đỗ Quyên trải dài xen lẫn là các thác nước hùng vĩ, thơ mộng.

Cũng giống như tuyến hành trình chinh phục Ky Quan San, tour được khai thác chinh phục Pu Ta Leng xuất phát từ Hà Nội là 3 ngày - 2 đêm, nếu xuất phát từ Sapa là 2 ngày - 2 đêm. Giá tour cho một du khách cũng có nhiều lựa chọn tùy thuộc vào chất lượng dịch vụ giao động từ 3.500.000 đồng đến 4.900.000 đồng⁸. Do đây là tuyến đường khá khó đi và hiểm trở nên phòng Văn hóa, Thông tin và Du lịch Bát Xát đã đưa ra khuyến cáo du khách không nên tự đặt porter để leo núi.

2.3. Thách thức và một số giải pháp phát triển du lịch trekking tại huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai

2.3.1. Thách thức

Định hướng phát triển du lịch ở Bát Xát là du lịch leo núi, du lịch sinh thái gắn với bảo tồn và phát huy các giá trị dân tộc, giữ gìn cảnh quan thiên nhiên, phát triển du lịch có tiềm năng và lợi thế cạnh tranh cao đáp ứng nhu cầu của du khách. Trên thực tế, các sản phẩm du lịch nơi đây chưa khai thác tốt giá trị văn hóa bản địa. Các tour du lịch trekking, du lịch sinh thái hầu hết vẫn chỉ đơn thuần là những chương trình cho khách ngắm nhìn thiên nhiên, cảnh quan, chưa có sự kết hợp với văn hóa địa phương để tạo ra sản phẩm đột phá. Trong giai đoạn hiện nay, khi các tour leo núi đơn thuần đang dần trở nên phổ biến, rất cần thiết các doanh nghiệp, các tổ chức và chính quyền địa phương tạo ra các sản phẩm đặc trưng riêng của Bát Xát, có như vậy du lịch trekking mới trở thành thương hiệu khi nhắc đến địa phương này.

Phát triển du lịch trekking đồng nghĩa với việc gắn liền sản phẩm du lịch với nguồn tài nguyên du lịch tự nhiên. Du khách sẽ trực tiếp trải nghiệm, đắm mình với các khung cảnh tự nhiên ở những nơi mà khách bộ hành đi qua. Các tour du lịch trekking ở Bát Xát hầu hết đều có tuyến đường đi qua các rừng nguyên sinh, rừng thảo quả, rừng hoa đỗ quyên.... Việc tổ chức nhiều chương trình du lịch cùng một lúc có nguy cơ ảnh hưởng đến hệ sinh thái rừng nguyên sinh và mất cân bằng môi trường tự nhiên. Một số khu vực khách đi qua bắt đầu xuất hiện tình trạng rác thải, làm ảnh hưởng cảnh quan và môi trường sinh thái trong lành.

Bát Xát là vùng đồi núi cao bị chia cắt mạnh, các đỉnh núi cao để phát triển du lịch trekking có vị trí xa nhau. Việc tiếp cận điểm đến thường rất khó khăn cho các nhà quản lý và công ty lữ hành. Hiện nay, các tuyến đường bộ đi từ thị trấn Bát Xát lên Ý Tý, Lào Thần, Nhìu Cồ San còn nhỏ và bị hư hỏng nhiều đoạn dẫn đến việc di chuyển của du khách dễ tiếp cận điểm đến còn bị gây trở ngại. Đặc biệt có thời điểm xảy ra ùn tắc giao thông làm ảnh hưởng lớn tới lịch trình chuyến đi, gây tâm lý lo lắng cho khách bộ hành.

Cộng đồng người dân địa phương tham gia vào du lịch ở Bát Xát tăng nhanh qua các năm, trong năm 2024 đạt 1.500 lao động. Tuy nhiên, phần lớn lao động ở đây chủ yếu là tự phát, chưa được qua đào tạo bài bản. Đối với du lịch trekking, đội ngũ porter tiếp xúc và dẫn đường cho du khách là rất quan trọng. Nếu đội ngũ này chưa được đào tạo kỹ sẽ ảnh hưởng rất lớn tới sự an toàn

⁸ Đồng Thị Thu Huyền, Nguyễn Thị Bích Liên (2024), *Bài phỏng vấn chị Nguyễn Bích Ngọc, nhân viên marketing công ty Việt trekking Sapa.*

của du khách trong suốt cuộc hành trình. Do đó, việc tạo ra việc làm cho người dân địa phương là cần thiết nhưng cần phải có sự đào tạo bài bản.

2.3.2. Một số giải pháp

Nhận thức rõ vai trò và tầm quan trọng của cộng đồng địa phương trong phát triển du lịch ở Bát Xát, những năm qua, tỉnh Lào Cai đã luôn đồng hành cùng người dân trong giữ gìn văn hóa truyền thống, đẩy mạnh phát triển du lịch. Các lớp tập huấn đã được mở ra để đào tạo nguồn nhân lực cho các điểm tham quan. Đặc biệt, đối với đội ngũ porter người dân tộc, phòng Văn hóa, Thông tin và Du lịch Bát Xát đã kết hợp với dự án Great, các công ty lữ hành mở các khóa tập huấn kỹ năng trekking, cứu hộ đồng thời giúp người dân nhận thức được những giá trị về mặt kinh tế từ du lịch cũng như bảo tồn văn hóa bản địa trong hoạt động du lịch.

Việc tạo ra các sản phẩm du lịch chuyên biệt mang đặc trưng riêng của điểm đến không phải là việc làm dễ dàng mà cần có sự kết hợp từ chính quyền, người dân địa phương, các doanh nghiệp, tổ chức đang hoạt động trong lĩnh vực du lịch. Hiện nay đối với Bát Xát đang có một số các tour trekking kết hợp săn mây, khám phá rừng nguyên sinh hoặc trải nghiệm mùa thu vàng vào mùa lúa chín. Ngoài ra, một số các hãng lữ hành đã tạo ra sản phẩm gắn du lịch trekking với trải nghiệm văn hóa như tham gia các lễ hội, học nghề thủ công truyền thống, trải nghiệm đời sống của đồng bào người Hà Nhì, Dao đỏ... Đây cũng là điểm mới nhằm phát triển đa dạng sản phẩm du lịch, du khách bộ hành cũng có nhiều lựa chọn hơn.

Quy hoạch và phát triển hạ tầng du lịch trekking là một trong nhiều giải pháp cần được làm bài bản và ngay từ đầu khi định hướng phát triển du lịch. Hiện nay, Bát Xát đã thiết kế được các tuyến trekking phù hợp với nhiều đối tượng và bố trí được hệ thống biển báo, bảng chỉ dẫn đường cho các phượt thủ. Đồng thời cần nâng cấp các tuyến đường kết nối các khu vực trekking đến điểm đến Ý Tý, Lào Thàn. Các trạm dừng chân và lán nghỉ trên các tuyến đường cũng nên được tu sửa sạch sẽ, an toàn. Cần xây dựng mô hình homestay thân thiện với môi trường và văn hóa địa phương cũng được xây dựng để phục vụ du khách.

Phát triển du lịch gắn với bền vững cần có nhiều chính sách bảo vệ môi trường. Đối với Bát Xát, rất cần thiết việc tuyên truyền mạnh mẽ tới du khách áp dụng nguyên tắc “không để lại dấu vết” trên mỗi chuyến đi, khuyến khích du khách sử dụng các sản phẩm thân thiện với môi trường. Tổ chức các chiến dịch dọn rác, giáo dục du khách và người dân địa phương về bảo vệ thiên nhiên. Đặc biệt là vào mùa cao điểm, việc kiểm soát số lượng khách là rất quan trọng nhằm tranh sự quá tải ở điểm đến và bảo vệ hệ sinh thái.

3. KẾT LUẬN

Trong chiến lược phát triển du lịch, huyện Bát Xát luôn xác định phát triển du lịch trekking gắn với du lịch sinh thái và bản sắc văn hóa của cộng đồng địa phương sẽ giúp tận dụng các nhân tố nội lực để phát triển kinh tế, cải thiện đời sống của người dân bản địa. Mục tiêu phát triển du lịch ở Bát Xát hướng tới tạo ra những sản phẩm đột phá, gắn du lịch trekking với trải nghiệm văn hóa dân tộc. Đây cũng là mô hình phát triển du lịch ở nông thôn, hướng tới bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, đưa cộng đồng địa phương trực tiếp tạo ra sản phẩm du lịch mang đặc trưng riêng biệt của Bát Xát.

Trong quá trình phát triển du lịch, việc khai thác hợp lý nguồn tài nguyên du lịch trên địa bàn huyện để phát triển hoạt động du lịch trekking đã mang lại nhiều lợi ích về kinh tế cho người dân địa phương, việc khai thác và phát triển du lịch có hệ thống cũng giúp bảo tồn cảnh quan thiên nhiên, hệ sinh thái và cũng giảm thiểu các tác động tiêu cực từ các ngành kinh tế khác. Song hành cùng với nó đã tăng cường công tác đào tạo, nâng cao năng lực quản lý du lịch từ cấp huyện tới cấp cơ sở; bồi dưỡng kỹ năng làm du lịch cộng đồng cho người dân tại điểm du lịch. Thông qua việc phát triển du lịch cũng làm cho những giá trị di sản văn hóa được thăng hoa, việc bảo tồn, phát huy gắn với phát triển du lịch là cách làm thành công đưa du lịch Bát Xát ngày càng khởi sắc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ủy ban nhân dân huyện Bát Xát (2024), *Thống kê dân cư và lao động năm 2024*.
2. UBND huyện Bát Xát (2024), *Báo cáo tổng kết hoạt động du lịch năm 2024*.

3. Hoàng Thị Thủy. (2015), *Bước chân đầu tiên nghiên cứu hoạt động du lịch Trekking tại vườn quốc gia Hoàng Liên theo quan điểm du lịch sinh thái*, Khóa luận tốt nghiệp Thạc sỹ, 2015.
4. Phòng Văn hóa – Du lịch huyện Bát Xát (2024), *Báo cáo hoạt động quản lý du lịch năm 2024*.
5. UBND huyện Bát Xát (2024), *Quy hoạch phát triển du lịch Bát Xát giai đoạn 2025-2030*.
6. David Noland (2001), *Outside Adventure Travel: Trekking (Outside Destinations)*.

EXPLOITING POTENTIAL TO DEVELOP TREKKING TOURISM IN BAT XAT DISTRICT, LAO CAI PROVINCE

Summary: *Trekking tourism has existed in Vietnam for about 20 years. In Lao Cai, after Sa Pa, trekking tourism in Bat Xat began to be known to tourists since 2012, then in 2017 when the successful organization of the "Conquer Lao Than Peak" mountain climbing competition was held, this was the premise for the development of trekking tourism, Bat Xat is considered a paradise for this type of tourism. With unique natural landscapes, many high mountain peaks in the top 10 and top 20 of Vietnam, along with a rich cultural identity and reasonable tourism development policies, Bat Xat district has great potential to become a leading trekking destination in Vietnam. Exploiting and developing this type of tourism not only brings economic benefits but also contributes to protecting the environment and preserving local culture, creating sustainable values for the community and tourism industry of Lao Cai province.*

Keywords: *Tourism potential, trekking, conservation, exploitation of tourism potential, trekking tourism in Bat Xat.*